

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXII. Nona ratio: quia faciens auod sibi probabiliùs videtur illicitum,
coram Deo defendere nequit actionem suam, nec illam excusare, sive
revera illicita sit, sive non sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

est, qui id facit in negotio longè graviori animæ, salutisque æternæ.

726 Aiunt quidem Probabilistæ. 1.º. se majorem exigere sollicitudinem in concernentibus salutem, fugamque peccati, quam à prudentibus sæculi temporalibus in negotiis adhibeatur. Quia moralem (inquiunt) exigimus certitudinem, quod actio hæc & nunc non impediatur salutem. 2.º. inter temporalia & salutis damna, id est discriminis, quod bona fides & moralis certitudo avertat ista, non illa.

Sed cap. 58. demonstravimus moralem certitudinem non peccati, in eo esse non posse, qui facit quod sibi videtur probabilius peccatum. Et cap. 54. & 55. in eo esse non posse bonam fidem, seu conscientiam & iudicium prudens non peccati. Et in præsentibus cap. num. 722. salutis damna per probabilitatem non averti, in eo qui sequitur opinionem minus probabilem de licito, relicta probabiliori & longè probabiliori de illicito.

CAPUT LXII.

Nona ratio : quia faciens quod sibi probabilius videtur illicitum, coram Deo defendere nequit actionem suam, nec illam excusare, si ve reverà illicita sit, si ve non sit.

727 Octavo arguitur sic : qui licitè agit, coram Deo justè defendere potest actionem suam, tamquam hæc & nunc licitam, si ve à Deo permissam. Sed qui agit secundum opinionem minus probabilem de licito, contra agnitam probabilioris de illicito, coram Deo justè defendere non potest actionem suam. Nihil enim respondere potest Deo interroganti, cur secutus sit opinionem minus probabilem de licito, cum cognosceret opinionem de illicito autoritate & ratione longè esse probabilioris ?

728 Si enim respondeat : Domine, secutus sum illam opinionem, quia à bonis Doctoribus ut vera defendebatur. Statim Deus reponet : Serve nequam, hæc te responsio non excusat. Quia sciebas meliores Doctores, meliori cum ratione illius falsitatem ostendere. Cur enim minorem autoritatem majori, rationemque minus solidam solidiori prætulisti? cur opinionem longè verisimiliorem, cognitam ut talem, longè falsissimiori postposuisti?

729 Si respondeat : Domine hoc idè feci, quia opinio quam secutus sum, nitebatur fundamento gravi : utpote quo boni illi Doctores moti sunt ad eam tradendam. Deus statim replicabit : Serve nequam, ex ore tuo te iudico. Si enim eo fundamento boni illi Doctores moti sunt ad eam tradendam, idè fuit, quia ipsis visum est probabilius fundamento in contrarium. Tibi autem fundamentum istud e contra visum est minus probabile fundamento in contrarium. Cur ergo contempsisti sententiam faventem legi meæ, quæ tibi visa fuit majori nixa fundamento, ut opinionem tuam

libertati faventem sequereris, cuius fundamentum minus verisimile aestimasti? Eo ipso convinceris non quæsisse legem meam, & voluntatem, seu utriusque veritatem (quam tibi præ alia ostendebat opinio stans pro lege mea, in qua agnoscebas majus momentum rationis, majusque pondus autoritatis) sed tuam potius voluntatem, carnemque, & sanguinem.

Ecce quomodò se excusare non poterit homo ille, sed iniquitas ipsius oppilabit os suum. Et reverà inexcusabilis est, si reverà illicitum sit quod facit. Quia prætere nequit excusationem ignoratè invincibiliter malitiæ suæ actionis. Quisquis autem facit malum, non ignorans invincibiliter malum, inexcusabilis est. Et adhuc inexcusabilis foret, etiam si id quod facit, reverà illicitum non foret, ratione probabilioris periculi peccati, cui sciens & volens se exponit. *Qui enim amat periculum, peribit in illo.* Peccati verò periculum amare censetur, qui faciendo id quod sibi videtur probabilius esse, quam non esse peccatum, sciens & volens morali periculo ipsius se exponit; sicut amare censetur periculum mortis, qui faciendo id quod sibi videtur probabilius esse, quam non esse mortiferum, sciens & volens morali mortis periculo se exponit. Nec certè aliud est amare morale periculum peccati, quam illud scienter & volenter non vitare cum possis. Tunc enim censeri non curate peccatum, cuius est periculum, virtualiter proinde sic affectus esse, ut si ve id quod facis, sit, si ve non sit peccatum, velis eundem facere. Unde S. Thomas quodlib. 3. a. 9. ad 3. docet, quod quicumque non cavet pericula, dum potest, videtur contemnere id cuius detrimentum pericula inducere possunt. Censeri etiam magis amare tuam voluntatem, vel temporalem quam quæris commoditatem, quam salutem, ut idem S. Doctor ait quodlib. 8. a. 13. qui propter beneficium temporale peccati periculo se committit, *præcual dubio peccat : utpote magis amans beneficium temporale, quam propriam salutem.*

Quod autem faciens id quod reverà est illicitum, dum probabilius ipsi videtur illicitum, prætere nequeat excusationem ignoratè invincibiliter malitiæ suæ actionis, adè exploratum est, ut mirum sit posse viros doctos oppositum prætere. Cum in vero dubio, seu æquali probabilitate de illicito ac de licito, id prætere nequeat, uti pluribus argumentis demonstravimus cap. 31. Multò ergo minus in plusquam dubio, seu majore probabilitate de illicito ac de licito. Quod in præsentibus illustrare lubet.

1.º. quia qui facit quod reverà malum est, tunc solum excusari potest per ignorantiam invincibilem, seu involuntariam & inculpam, quando, citra culpam suam, vel 1.º. nullam mentem ipsius subit cogitatio vel dubitatio malitiæ; vel 2.º. si qua cogitatio vel dubitatio subit, post debitum examen, omnibus ri-
tè

tè pensatis, deprehensa est levis ac temeraria; vel 3°. prudenter judicata fuit in praxi non procedere, ob principium moraliter certifi- cans in contrarium, omnemque proinde rationabilem formidinem removens in praxi. Sed istud postremum non verificatur in præ- senti, uti constat ex dictis cap. 58. Non ver- ificatur etiam secundum: cum cogitatio, seu opinio de illicito, omnibus ritè pensatis, sup- ponatur visa probabilior, seu gravioribus & melioribus rationibus suffulta, quam opinio contraria. Non verificatur denique primum: quia cui probabilior occurrit opinio de malo, seu illicito, occurrit plusquam simplex cogi- tatio vel dubitatio de malo. Ergo manifestum est quòd nullà ratione talis excusari queat per invincibilem mali ignorantiam.

733 2°. qui facit malum, probabilior habens mali notitiam, solumque non habens noti- tiam illius evidentem & certam, se excusa- re nequit per invincibilem mali ignorantiam. At ille qui facit aliquid, quod sibi videtur probabilius malum, probabilior habet mali noti- tiam, solumque non habet certam illius noti- tiam. Cujus solius defectus, dici nequit igno- rantia invincibilis, etiam si per adhibitam di- ligentiam certa mali notitia nequiverit compa- rari. Certissimum quippe est quòd invincibilis ignorantia veritatis, plus importet quam in- vincibilem defectum certæ notitiæ illius. Cum invincibilis plurimarum veritatum incertitudo, post adhibitam debitam diligentiam, reperi- tur in multis, in quibus non reperitur invin- cibilis earum ignorantia, v. g. in iis qui sequun- tur opinionem tenuissimè probabilem de licito, manentem tamen intra terminos probabilitatis (cum certum sit contrariam opinionem tam- diu certam esse non posse, quamdiu ipsa manet probabilis) quos profectò non excusat in- vincibilis ignorantia mali, prout Ecclesia de- claravit. Sed & quicumque longè probabilius cognoscunt se consensisse tentationi, licet post adhibitam debitam diligentiam id certò cognos- cere nequeant, invincibiliter se consensisse non ignorant. Quisquis etiam probabilius cognoscit vinum, quod bibit, infectum esse veneno, licet certam de eo cognitionem post debitam diligentiam comparare nequeat, invincibilem de eo ignorantiam habere non censetur. Et sic de mille aliis. Et ratio à priori est, quia sicut aliud est cognitio, aliud certitudo; nec in quocumque reperitur unum, reperitur & alterum; sic aliud est ignorantia, quæ est de- fectus cognitionis: aliud incertitudo, quæ est defectus certitudinis. Et sicut aliud est igno- rantia, aliud incertitudo; nec in quocum- que reperitur ista, reperitur illa; sic aliud est invincibilis ignorantia, aliud invincibilis in- certitudo: nec in quocumque post debitam diligentiam reperitur invincibilis incertitudo, reperitur invincibilis ignorantia. Profus ergo infundatè & temerariè invincibilis ignorantia mali arguitur ex invincibili incertitudine mali, quam adhibitâ quis diligentiam non potuerit su-

perare. Alioquin specie ignorantia invincibilis innumera excusarentur peccata: cum innume- rables accedant casus peccatorum, in quibus certam veritatem assequi non possumus.

3°. non ignorat invincibiliter falsitatem, 734 qui eam certò cognoscere non valens, eam non fugit quantum scit & valet, sed eligit quod sibi videtur probabilius falsum. Similiter ergo non ignorat invincibiliter malum, qui il- lud certò cognoscere non valens, illud non fugit quantum scit & valet; sed etiam quod sibi videtur probabilius malum.

4°. non ignorat invincibiliter suæ infide- litatis errorem, qui veram religionem, 735 agni- tam probabilior, non credit, ductus opi- nione minus probabili, tamen nondum asse- qui possit notitiam certam de credibilitate nos- træ religionis. Aliàs vera esset propositio quarta per Innocentium XI. damnata: *Ab infidelitate excusatur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.* Similiter Judex fori ex- terni non ignorat invincibiliter jus Titii, quando contra illud sibi visum probabilius sententiam fert pro Cajo, cujus jus sibi videtur minus probabile, etiam si post adhibitam debitam di- ligentiam, juris Titii certam assequi non value- rit notitiam. Aliàs non peccaret contra jus Ti- tii; judicando tunc pro Cajo secundum opi- nionem visam sibi minus probabilem. Quod etiam Innocentius XI. damnavit. Dubius quo- que de mortali commisso, dum certam de eo notitiam adhibitâ diligentiam non potest adipsi- ci, non censetur illud invincibiliter ignorare. Aliàs mortalia dubia non magis confitenda forent, quam invincibiliter ignorata. Deni- que agens cum conscientia dubia de pecca- to, dum certam de eo notitiam consequi non potest, non censetur agere cum invincibili igno- rantia peccati. Aliàs à peccato excusaretur. A quo tamen nullus ipsum excusat, nec excu- sare potest. Innumeris ergo exemplis certissimè ostenditur invincibilem incertitudinem non in- ferre ignorantiam invincibilem, per eamque non excusari eum, qui facit aliquid, quod pec- catum esse probabiliter vel probabilius cognos- cit, licet certò, post debitam diligentiam, cog- noscere non possit. Quòdque non magis excusa- bilis sit per defectum sufficientis promulgationis legis, vel per possessionem suæ libertatis, fusè demonstratum est, agendo de conscientia dubia.

CAPUT LXIII.

Decima ratio: quia vel rationabiliter non asse- ritur, esse agenti licitum (in agendo) sequi opinionem minus probabilem de licito; contra agnitam probabilior, vel ratio- nabiliter asseritur, esse Judicis licitum (in judicando) sequi opinionem minus probabi- lem de iusto; contra agnitam probabilior, de injusto (cum eadem vel similis sit utrius- que ratio) sed istud rationabiliter non asse- ritur. Ergo nec illud.

SUbsumptum constat ex declaratione Eccle- 736-
siaz, quæ per Innocentium XI. damnavit